

МЕТОД ПЕДАГОГІЧНОЇ ЕВРИСТИКИ В УМОВАХ ОНЛАЙН ЗАНЯТЬ ДЛЯ ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ ІМІДЖ ФАХІВЦЯ

М. І. Слюсаренко, І. М. Пивоварчик

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського

ORCID: 0000-0003-0015-5160; 0000-0003-4980-677X

Вітчизняна освіта XXI ст. змінилася у двох аспектах: запроваджено компетентнісний підхід та форму онлайн занять. Такі новації висунули перед педагогами нові завдання. Виникла гостра необхідність активізувати здобувачів освіти, які перебувають віддалено від викладача та один від одного, зацікавити їх, організувати жваве спілкування, націлене на вироблення практичних навичок. Актуальними для онлайн навчання стали педагогічні евристичні методи (*спілкування у формі запитання – відповідь*). Вони здатні створити умови для творчої самореалізації учнів, для активної їх участі у формуванні знань та напрацювання особистого досвіду. Евристичне навчання корисне також для педагога, для підвищення його професійної компетентності, зокрема покращення дослідницьких якостей. Евристичне навчання актуальне для студентів різних спеціальностей, і психологів зокрема, оскільки їхня професійна діяльність передбачає розв'язання нестандартних завдань. Імідж – ключове поняття дисципліни «Паблік рилейшнз у фаховій діяльності». Для засвоєння його суті необхідно апелювати до таких понять як репутація – підприємництво, а також за допомогою довідкової літератури (електронні словники) з'ясувати можливі значення слова образ. Важливо продемонструвати для аудиторії варіанти значення слова образ: максимально наближений до оригіналу – неправдивий, підроблений – абсолютно не пов'язаний з реальністю (симулякр), а також наголосити на відмінностях функцій художнього, міфологічного, соціального та іміджевого образів. Загостренню уваги студентів та засвоєнню теми сприяє завчасно вибудована система основних та додаткових запитань; спочатку узагальнюють відповіді на одне запитання, а потім розглядають наступне запитання. Важливо, щоб студенти усвідомили такі поняття, як зображення, імітація та фальшива підробка. Успішною можна вважати лекцію, якщо студенти будуть не тільки відповідати, а почнуть запитувати, цікавитися. У кінці лекції студенти повинні відповісти, що важливо для фахівця: мати добру репутацію чи гарний імідж? Відомо, що максимально ефективним може стати імідж, який відтворює реальні риси високо кваліфікованого психолога-практика. Молодий фахівець повинен критично мислити і вміти розрізнити суть іміджу і репутації, у цьому полягає його спеціальна компетентність: вміння орієнтуватися в інформаційному середовищі з подальшою критичною рефлексією його впливів.

Ключові слова: евристичний метод, діалог, імідж, репутація, образне мислення, імітація, професійні компетентності.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Сучасне суспільство переживає непростий період: пандемія Covid-19 втрутилася в усі сфери життя. В освіті відбувся перехід від очного аудиторного навчання до онлайн занять. Ця освітня новація засвідчила низку переваг, але вона також висунула й деякі проблеми. Для викладача важливим стало не тільки опанувати технічні аспекти роботи з обладнанням і новими комп'ютерними програмами та в доступній формі виголосити часом дуже непростий матеріал, але й вміти налагодити жваве спілкування зі слухачами, які візуально перебувають ніби поруч, їх видно на екрані монітора, а насправді – вони дуже віддалені. В умовах дистанційного навчання неприпустима шаблонність, стандартність підходу до освіти і зростає роль евристичних методів поширення знань.

Евристичний метод навчання або «Сократів діалог» запровадив відомий грецький філософ, суть методу – діалогічне спілкування, різнобічність поглядів у з'ясуванні істини. Метод полягає у вибудованні системи запитань та аналізі варіантів відповідей. Науковці [1–4] цінують евристичні методи навчання за творчий потенціал, здатність зацікавити студентів, активізувати на неординарне мислення і називають їх актуальними для підготовки фахівців різних сфер діяльності. Однак увага дослідників здебільшого зосереджена на описі методу, тим часом приклади його застосування у процесі вивчення конкретних тем не представлені, цим і обумовлена актуальність нашої статті.

Вітчизняні та зарубіжні вчені активно обговорюють проблеми освіти. Відзначають, що українська система освіти інтегрується у світовий освітній простір і має стати в ньому активним, конкурентоспроможним і продуктивним гравцем, а одним із основних складових загально інтеграційного процесу розвитку освіти є процес інтеграції методів, засобів і технологій дошкільної, загальної і професійної освіти [5]. Твердять, що освітнє середовище залишається конкурентним та швидко мінливим і тому потребує вдосконалення, а вчителі та студенти досить часто по-різному бачать процес навчання [6]. Науковці переконані, що компетентнісний підхід як концептуальний орієнтир сучасної освіти висуває вимоги до викладача, якому, для того щоб вести теоретичне навчання орієнтоване на практичну діяльність, необхідно «бути професіоналом, а, отже, володіти компетенціями» [7]. Йдеться про те, що сучасний учитель покликаний підготувати учнів до вирішення практичних проблемних завдань і має «навчити учнів творчо мислити, перебудовувати відому їм інформацію, добувати задачу, розвивати інтуїцію» [4]. На думку І. Симонової, евристичний підхід важливий в аспекті формування професійних компетентностей сучасного фахівця, його навичок швидко та оригінально розв'язувати нестандартні професійні завдання, гнучко реагувати на виклики [8], а Л. Крившенко переконана, що евристичне навчання цінне не тільки для учнів, але й для вчителів, оскільки «при впровадженні методу стрімко зростає студент і сам викладач, у якого значно

поліпшуються насамперед інтелектуальні та дослідницькі здібності, підвищується інтерес до навчальної й виховної діяльності» [3]. На думку І. Симонової, формування евристичних навичок студентів – важливе завдання професійної освіти, оскільки «дозволить готувати спеціалістів, здатних до оперативного та оригінального вирішення професійних і життєвих завдань <...>, самостійного визначення сенсу, цілі, змісту і процесу організації власної діяльності» [8].

Л. Доценко визначає евристичне мислення необхідною умовою успішності професійної діяльності майбутніх психологів, адже, як на думку авторки, професійна діяльність такого фахівця передбачає володіння дослідницькими, діагностичними, дидактичними, інтерактивно-комунікативними, проєктувальними та евристичними вміннями, а «евристичне мислення супроводжує всі етапи розв'язання нових нестандартних завдань: від виникнення ідеї до формування та реалізації задуму» [2]. Г. Кулешова, розмірковуючи про проблеми дистанційного навчання, вказує на потребу подолання механічного відтворення учнями знань та створення умов для їхньої творчої самореалізації, можливості брати участь у формуванні власного знання. Дослідниця визначає дистанційне евристичне навчання як спільну творчу освітню діяльність, у процесі якої «відбувається продуктивна взаємодія педагога та учнів з метою засвоєння ними знань, способів діяльності і реалізації «індивідуальної освітньої траєкторії учнів» [9]. Л. Кривченко ставить евристичне навчання над проблемним та розвивальним; його перевагами авторка називає перехід від засвоєння учнями досвіду минулого до «створення ними особистого досвіду і продукції, орієнтованої на конструювання майбутнього» та орієнтири на «розвиток не тільки студента, але й траєкторії його освіти, включаючи розвиток цілей, технологій, змісту освіти, і передбачає достатнє володіння механізмами, методами і прийомами творчої діяльності» [3].

Мета статті: висвітлити теоретичні основи та практичне використання евристичного методу навчання у процесі викладу конкретної теми як одного з важливих прийомів активізації та зацікавлення здобувачів освіти під час онлайн занять та формування компетентнісної здатності до аналізу інформаційного середовища та рефлексії його впливів в закладах вищої освіти України. Реалізація мети передбачає розв'язання таких завдань: простеження теоретичної думки щодо особливостей сучасної освіти та евристичного методу зокрема і висвітлення поетапного викладу матеріалу теми із можливіми варіантами запитань.

У процесі дослідження нами використані наступні методи: теоретичний аналіз наукових поглядів з проблематики дослідження; систематизація, класифікація, порівняння та синтез проаналізованих даних; діалектичний метод (як можливість досягнення істини через суперечливі погляди); узагальнення й систематизації власного практичного досвіду, інтерпретація результатів дослідження та педагогічне спостереження за результатами навчального процесу.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Освітньо-професійна програма «Психологія» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» передбачає набуття магістрантами фундаментальних знань в галузі соціальних та поведінкових наук; розвиток компетентностей, необхідних для фахової діяльності, та вміння майбутніх випускників орієнтуватись в інформаційному середовищі з подальшою критичною рефлексією його впливів.

Дисципліна «Паблік рилейшнз у фаховій діяльності» – важливий складник освітньої програми, оскільки покликана розкрити суть сфери паблік рилейшнз як такої, що сприяє успішній діяльності на засадах діалогових комунікацій й має головним завданням – формування позитивного іміджу суб'єктів діяльності або компанії. Поняття імідж є одним із ключових у контексті теоретичного висвітлення паблік рилейшнз.

Мета заняття за темою *Імідж фахівця* – розкрити такі поняття, як репутація, підприємливість, образ (художній, міфічний, соціальний), імідж, типи іміджу та сприяти їх засвоєнню. Заняття проводиться у формі лекції з залученням до співпраці студентів і передбачає діалог, форму спілкування: запитання – відповідь. Відомо, що евристичний метод навчання стимулює творче (аналітичне і синтетичне) мислення, самостійний пошук відповідей, навчає логічно вибудовувати ланцюг запитань, які наближають до остаточної відповіді. У випадку його використання важливою є роль викладача, який повинен завчасно продумати запитання і так їх організувати, щоб кожне наступне запитання було продовженням попереднього і сприяло розкриттю теми, та зацікавлювало слухачів. І. Симонова вказує доцільність використання системи підпитань у процесі спілкування; за словами авторки, для результативної роботи, досягнення розгорнутої розмови та ланцюжку відповідей важливі підпитання, які змушують студентів спочатку уточнювати поняття, а потім виявляти їхні характеристики, а далі – пояснити їхній взаємозв'язок та обумовленість тощо [8].

На лекції важливо переходити до нового запитання тільки після отримання відповіді на попереднє запитання. Ми вважаємо доцільним після відповіді студентів робити узагальнення думки викладачем.

Для розкриття теми лекції актуальним є використання довідкової літератури, а саме словників [10–14]. Науковці визнають важливою роль словників, зокрема й електронних, у засвоєнні термінології, оскільки, як зазначають, їх використання «дає змогу значну частину складного і великого за обсягом матеріалу перекодувати в зручну й звичну для студентів візуальну форму» та гарантує «змістовність, інформативність, доступність і зручність, що сприяє налагодженню ефективної співпраці між учасниками навчально-виховного процесу» [15]. О. Фунтікова відзначає роботу на заняттях зі словниками як ефективну для формування професійно орієнтованих знань та умінь студентів, а вербально-діалогічний (запитання-відповідь) метод, на думку авторки, виконує мотиваційно-стимулюючу функ-

цію, тобто активізує прагнення зіставляти, аргументувати, логічно обґрунтувати свою відповідь [16]. У цьому сенсі цікавим стало дослідження групи західних науковців; опрацювавши коментарі студентів щодо рівня викладання в Мексиці та Росії, вони дійшли висновку, що у сприйнятті якостей вчителів найбільш згадуваними словами дописувачів були „знання” і “пояснити”, студенти цінували вчителів або за їх методику викладання, змогу чітко пояснити поняття / матеріали що вони вчать, або за їхні знання продемонструвати [6].

Поняття імідж – широко вживане в повсякденному житті і часто усвідомлюється різними верствами, і студентством зокрема, поверхово, як зовнішній вигляд людини (зачіска, макіяж, стиль одягу тощо). Майбутній фахівець з психології повинен чітко усвідомити зміст поняття імідж, його роль для професійної діяльності та особливості іміджевого впливу. Відомо, що для досягнення професійного успіху, психологу-практику необхідно бути компетентним фахівцем, мати добру репутацію та володіти навичками підприємця.

На початку лекції важливо звернути увагу слухачів на тому, що термін імідж – місткий і його значення не варто асоціювати з такими необхідними для успіху в професійній діяльності якостями, як репутація та підприємливість. *Тут доречним є запитання до аудиторії: пригадайте суть поняття репутація та підприємливість;* репутація – загальна думка про кого, про що; підприємливий – заповзятливий – практично кмітливий, дієво активний, ініціативний [11]. Можна підсумувати, що репутація ґрунтується на реальних показниках практичної діяльності фахівця, а підприємливість – це ініціативна ризикована діяльність, скерована на отримання прибутків.

На наступному етапі необхідно з'ясувати походження терміну імідж. Науково підтверджено, що в дефініціях іміджу здебільшого вказують на його семантичну основу – «образ» [17]. Тут важливо виявити, чому актуальним для просування суб'єкта діяльності на ринку праці стало саме слово імідж, а не образ, у чому доречність, автентичність слова *імідж*. Відомо, що слово імідж має дві основи і походить від англійського слова *image* – у значенні образ, та від латинських *imago, imitari* – імітувати. *Актуальним є друге запитання до аудиторії: поясніть походження терміну імідж і його первинне значення.*

Далі доцільно зосередитися на першому значенні – *образ*. За словником Фасмера, образ – віддієслівне слово, яке походить від дії різати, обрізати [13]. У визначенні словника «Глаголь» [14], образом може бути як матеріальна подoba, так і духовне утворення, для створення яких важливий взірць (зразок. – М. С.) і різець (інструмент. – М. С.), а зразком для духовного перетворення людини є Бог. Можна узагальнити, що первинна суть слова образ – копія, результат фізичної або духовної праці людини, керованої досконалим. На наступному етапі необхідно розглянути друге значення імідж – *імітувати*, одним із смислів якого є підробляти [11], тобто виготовляти фальшиву подobу чого-небудь. Це дозволяє

відзначити, що образ в сенсі імідж втратив своє первинне значення (наближений до досконалого) і функціонує у значенні неправдивий, удаваний, лицемірний, штучний.

Для повного усвідомлення суті образного узагальнення доцільно пригадати, що образом у літературі є опис, який дозволяє читачеві картинно уявити предмет, явище чи особу, або порівняння (троп), яке виразно висвітлює предмет уваги. Важливо також розмежувати художній, міфологічний та іміджевий образ в аспекті їх функціонального призначення. *Тут можна поставити третє запитання до аудиторії: у чому полягають особливості та призначення художнього й міфологічного образу? Додатково можна попросити навести приклади художнього образу.* Після відповідей студентів потрібно підсумувати, що художній образ покликаний виховувати людей, формувати в них почуття прекрасного, піднесеного, естетичні ідеї та ідеали [12]; що міфологічний образ виник у первісному суспільстві для пояснення явищ об'єктивної дійсності як вимисел про реальне [10]; а іміджевий образ скерований на практичний результат, він має викликати симпатію і сприяти ефективній діяльності особи або компанії, успішному функціонуванню на ринку праці. Цікаво доповнити, що в психології образна сфера людини обґрунтована як багаторівнева система, яка складається з первинних та вторинних, а також соціальних образів. Розмірковуючи про імідж, науковці порівнюють його з «вмонтованим соціальним компасом» і простежують такий ланцюжок: соціальний образ – образ-канон – образ-ідеал [17, с. 75]. Науково доведено, що людина пізнає світ, освоює соціальний досвід та вибудовує поведінку засобами соціального образу, а сам образ стає каноном діяльності [17, с. 77]. Вважають, що вищим етапом розвитку образу-канону виступає образ-ідеал, він «включає в себе те, що повинно бути, чого хочуть і до чого прагнуть люди», постає як ціль людської діяльності та є «сильним стимулом і регулятором людської поведінки» [17, с. 88].

У журналістикознавстві тим часом відзначають, що значна частина засобів масової інформації (ЗМІ) поступово відійшла від свого прямого призначення – відтворення дійсності і перебрала на себе роль творця реальності. Ж. Бордйар, наприклад, каже про симуляцію дійсності засобами симулякрів, своєрідних копій, позбавлених матеріального чи духовного оригіналу; на думку вченого, в інформаційному суспільстві відбулося переродження функцій образу: від відображення глибокої реальності – до маскування і спотворення реальності – до маскування відсутності реальності – до втрати зв'язку з реальністю про симуляцію дійсності [18, с. 12]. Важливо, що симулякрами послугуються в публічній рилейшнз; у цьому сенсі публічній рилейшнз називають непрозорою діяльністю; з одного боку, вона ніби ґрунтується на діалогічних засадах як відкрита комунікація, а з іншого – оперує таким маніпулятивним утворенням, як імідж.

Важливо підсумувати, що значна частина сучасних ЗМІ стала складовою медіа індустрії, вона тісно пов'язана з рекламою, створює аудиторії для рекла-

модавців та орієнтується на прибутки; що тексти газет налаштовані на ефект, медійники «конструюють героїв сучасності», а екрани стали місцем для просування осіб. За таких умов госто зростає потреба критично налаштованого читача. Наступним аспектом у розкритті теми лекції є аналіз визначень (дефініцій) іміджу. *Можна поставити запитання до аудиторії: що, на Вашу думку, є імідж професіонала?* Після відповідей варто узагальнити, що імідж – це умисно створюваний ідеалізований образ в інтересах суб'єкта і своєрідний інструмент управління свідомістю людей. Науковці вказують на існування покрокової інструкції у створенні іміджу; вважають, для того щоб спонукати людей до бажаних дій, потрібно: привернути увагу, справити позитивне враження, стати зрозумілим, запам'ятатися та досягти довіри і поваги [19, с. 58].

П'яте запитання до аудиторії: як, на Вашу думку, формується ідеалізований образ? Можна узагальнити, що це відомості, які отримує людина: вербальна, візуальна, поведінкова інформація, яка поширюється на робочому місці, на спеціально організованих заходах, а також в засобах масової інформації та на платформах Інтернету. У психології кажуть про психологічну модель іміджу як структуровану певним чином різноманітну інформацію, трансльовану самим суб'єктом, і інформацію про нього, що відповідає розробленому з визначеними цілями іміджу. Основними загальними вимогами до моделей іміджу, на думку вчених, є: простота, виразність, запам'ятовуваність [17, с. 109]. Розкриваючи тему лекції, необхідно пояснити типологію іміджу і коротко згадати про природний (виникає стихійно) і штучний імідж, позитивний і негативний; дзеркальний, поточний і бажаний; агресивний, конфліктний тощо. Особливо актуально зосередитися на таких типах іміджу, як міфологічний та гламурний. Відомо, що суттю міфологічного іміджу є вмиле прилаштування рис діяча під поширені в суспільстві міфи, наприклад, про надлюдські здібності психолога. Тут важливо пригадати, що міф є формою людської свідомості, а особа здатна керуватися міфічним на рівні з раціональним, Тим часом гламурний імідж прийшов до нас з Америки, він виник разом з модою на розкіш, марнотратство та неробство. Важливо, що прибічниками такого іміджу стали не тільки не освічені люди, але й представники високо інтелектуальної діяльності (економісти, журналісти, редактори, політики тощо), а поняття свобода як найвища цінність людського життя почало витіснятися поняттям комфорт, стала помітною підміна гуманних цінностей цінностями симулятивними [19].

Запитання до аудиторії: що, на Ваш погляд, важливе для фахівця імідж чи репутація? Якими поняттями повинен керуватися споживач? Важливо підсумувати, що рівень фахівця визначає репутація, тобто високий результат діяльності, тому сучасний спеціаліст повинен дбати про професіоналізм. Імідж як актуальна інформація про суб'єкта ринку праці також важливий, він сприяє успішній діяльності, однак «максимально ефективним може стати імідж, який відтворює реальні риси високо кваліфікованого психолога-практика», а «образ відірваний

від реальної постаті приречений на провал, за відсутності правдивих якостей, результати впливу іміджу рано чи пізно будуть зведені нанівець [20].

ВИСНОВКИ. Сучасна вітчизняна освіта проходить низку випробувань: вона продовжує інтегруватися у світове освітнє середовище і прагне вдосконалитися, відповідати вимогам демократичного та високорозвиненого суспільства, а також перелаштується на нові методи роботи у зв'язку з пандемією Covid-19 та онлайнною формою навчання. Компетентнісний підхід в освіті передбачає скерування теоретичного навчання на практичне застосування та вимагає високого професіоналізму викладача; дистанційне навчання дещо ускладнює комунікацію і потребує педагогічних методів, здатних активізувати студентів, налаштувати їх на творчий пошук, на участь у виробленні нового знання. Актуальним для продуктивної взаємодії педагога та учнів є евристичний метод навчання, заснований на формі спілкування питання – відповідь. Евристичний метод корисний як для студентів, так і для педагога, оскільки покращує його дослідницькі здібності, сприяє професійному росту.

У процесі висвітлення теми Імідж фахівця ми запропонували низку запитань, на які мають відповісти студенти, користуючись довідковою літературою. Запитання покликані загострити увагу здобувачів освіти, зосередити їх на суті таких понять, як репутація, підприємництво, на варіантах значення слова образ та імідж. Мета заняття – донести до студентів думку про те, що імідж створюється в інтересах замовника і часто використовується як маніпулятивний засіб, та закріпити компетентність майбутніх психологів: вміння орієнтуватися в інформаційному середовищі з подальшою критичною рефлексією його впливів. Майбутнім психологам також необхідно подбати про власний імідж, реалізувати професійну компетентність, створити у свідомості людей образ, відповідний їхнім реальним рисам.

На наше переконання, тема іміджу – актуальна і багатогранна, а подальшого вивчення та висвітлення потребує питання методів навчання, скерованих на розробку іміджу фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Габрель Т. М. Методи активізації творчості дизайнера засобами комп'ютерних технологій : дис. ... канд. наук. : 17.00.07 / національний ун-т «Львівська політехніка». Львів, 2018. 220 с.
2. Доценко Л. В. Евристичне мислення як умова успішності професійної діяльності майбутніх психологів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. 2012. № 37. С. 95–99.
3. Крившенко Л. М. Евристичне навчання: сутність і змістові характеристики. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Сер.: Педагогічні науки. 2017. Вип. 159. С. 219–225.
4. Хвасевська О. Застосування евристичних методів у навчанні молодших школярів. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2017. Вип. 6. С. 259–267.

5. Биков В. Ю. Сучасні чинники розвитку системи освіти України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2008. Том 7. № 3.
6. Okoye K., Arrona-Palacios A., Camacho-Zuñiga Cl., Hammout N., Luttmann Nakamura E., Escamilla J. and Hosseini S. Impact of students evaluation of teaching: a text analysis of the teachers qualities by gender. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 2020. Vol. 17, pp. 1–27. (2020) <https://doi.org/10.1186/s41239-020-00224-z>
7. José Tejada Fernández. Professionalisation of Teaching in Universities: Implications from a Training Perspective. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 2013. Vol. 10, pp. 345–358.
8. Симонова И. Ф. Формирование эвристических умений студентов в процессе моделирования имиджа. *Pedagogical Journal*. 2016. Vol. 6, Is. 6A. Pp. 375–383.
9. Кулешова Г. М. Содержание и организация индивидуальной деятельности учащихся в дистанционном обучении: автореф. дис. ... канд. педагог. наук : 13.00.01. Москва, 2009. 20 с.
10. Білецький А. О. Міфологія і міфи античного світу / Словник античної міфології / заг. ред. А. О. Білецький. Київ: Наукова думка, 1989. 240 с.
11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
12. Эстетика: Словарь / Под общ. ред. А. А. Беляев и др. Москва: Политиздат, 1989. 447 с.
13. Этимологический онлайн-словарь русского языка Макса Фасмера. URL: <https://diclist.ru/slovar/fasmera/o/obraz.htm> (дата звернення: 15.03.2021).
14. Интернет-словарь «Глаголь». URL: http://pervobraz.ru/slova/article_post/obraz (дата звернення: 15.03.2021).
15. Дзюба М. М. та Малевич Л. Д. Інформаційні технології використання мережевих ресурсів для формування термінологічної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. №2. С. 137–151. DOI:10.33407/itlt.v7i2.2603
16. Фунтікова О. О. Метод педагогічного словника: загальна характеристика та провідні функції. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2015. Вип. 40. С. 309–318.
17. Позднишев Є. В. Соціально-психологічні основи формування іміджу суб'єктів спортивної діяльності : дис. ... доктора наук : 19.00.05 Інститут психології імені Г.С. Костюка. Київ, 2019. 534 с.
18. Бодріяр Жан. Симулякри і симуляція / Перекл. з фр. В. Ховхун. Київ: Основи, 2004. 230 с.
19. Муратова И. А. Имидж как репрезентация социально-культурных отношений : дисс. ... канд. наук : 09.00.11. Тюмень, 2014. 144 с.
20. Слюсаренко М. І. Імідж психолога як фактор успішної професійної діяльності. *Імідж сучасного педагога*, № 1. С. 26–30, 2021. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-1\(196\)-26-30](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-1(196)-26-30)

PEDAGOGICAL HEURISTICS IN ONLINE LESSONS TO CLEAR THE TOPIC OF THE PROFESSIONAL IMAGE

M. Sliusarenko, I. Pyvovarchyk

South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky

ORCID: 0000-0003-0015-5160; 0000-0003-4980-677X

Purpose: to highlight the theoretical foundations and practical use of the heuristic method of teaching in the teaching of topics Image of a specialist. Domestic education of the XXI century has changed in two aspects: the competency approach and the format of online classes have been introduced. Such innovations set new tasks for teachers. There is an urgent need to activate students who are far from the teacher and from each other, to draw their attention, to organize lively communication aimed at developing practical skills. Pedagogical heuristic methods (conversation in the form of questions - answers) have become relevant for online learning. They are able to create conditions for creative self-realization of students, for their active participation in the formation of knowledge and personal experience. Heuristic training is also useful for the teacher, to increase his professional competence, in particular to improve research skills. Heuristic education is relevant for students of various specialties, and psychologists in particular, because their professional activities involve solving non-standard problems. **Methodology:** the method of analysis, systematization, classification, comparison and synthesis is used in the article; dialectical method, generalization and systematization of own practical experience, interpretation of research results and pedagogical observation of the results of the educational process. **Originality:** Image is a key concept of the discipline "Public Relations in Professional Activity". To master its essence, it is necessary to appeal to such concepts as reputation - entrepreneurship, as well as with the help of reference books (electronic dictionaries) to find out the possible definitions of the word "image". It is important to demonstrate to the audience the meaning of the word "image": as close as possible to the original - false, fake - completely unrelated to reality (simulacrum), as well as emphasize the differences in the functions of artistic, mythological, social and image identities. **Practical value:** A pre-built system of basic and additional questions helps to sharpen students' attention and master the topic; firstly, to summarize the answers to one question, and then discuss the next question. It is important that students become aware of concepts such as images, imitation and counterfeiting. A lecture can be considered successful if students not only answer, but also start asking questions and taking an interest. At the end of the lecture, students should answer what is important for a specialist: to have a good reputation or a good image? It is known that the most effective can be an image that reproduces the real features of a highly qualified psychologist-practitioner. **Conclusions:** the young specialist must think critically and be able to distinguish between the essence of image and reputation, this is their special competence: the ability to navigate in the informational environment with subsequent critical reflection of its effects.

Key words: heuristic method; dialogue; image; reputation; figurative thinking; imitation; professional competencies.

REFERENCES

1. Habrel, T. M. (2018). *Metody aktyvizatsii tvorchosti dyzainera zasobamy kompiuternykh tekhnolohii* [Methods of activating the designer's creativity by means of computer technologies] (dissertation of Candidate of Sciences). Lviv Polytechnic National University, Lviv. [in Ukrainian]
2. Dotsenko, L. V. (2012). *Evrestychni myslenia yak umova uspishnosti profesiinoi diialnosti maibutnykh psykholohiv* [Heuristic thinking as a condition for the success of professional activities of future psychologists]. *Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynsky*. Vol. 37. Pp. 95–99. [in Ukrainian]
3. Krivshenko, L. M. *Evrystychni navchannia: sutnist i zmistovi kharakterystyky* [Heuristic learning: essence and semantic characteristics]. *Scientific notes [Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University] Series: Pedagogical sciences*. Vol. 159. Pp 219–225. [in Ukrainian]
4. Khvashchevska, O. (2017). *Zastosuvannia evrystychnykh metodiv u navchanni molodshykh shkoliariv*. [Application of heuristic methods in teaching younger students]. *Teacher professionalism: theoretical and methodological aspects*. Vol. 6. Pp. 259–267. [in Ukrainian]
5. Bykov, V. Yu. (2008). *Suchasni chynnyky rozvytku systemy osvity Ukrainy* [Modern factors in the development of the education system of Ukraine]. *Information technologies and teaching aids*. Vol. 7, №3. [in Ukrainian]
6. Okoye, K., Arrona-Palacios, A., Camacho-Zuñiga, Cl., Hammout, N., Luttmann Nakamura, E., Escamilla, J. and Hosseini, S. (2020). *Impact of students evaluation of teaching: a text analysis of the teachers qualities by gender*. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 2020. Vol. 17, pp. 1–27. (2020) <https://doi.org/10.1186/s41239-020-00224-z> [in English]
7. Fernandez, J. T. (2013). *Professionalisation of Teaching in Universities: Implications from a Training Perspective*. *International Journal of Educational Technology in Higher Education* 10, pp. 345–358, 2013. [in English]
8. Simonova, I. F. (2016). *Formirovanie jevrysticheskikh umenij studentov v processe modelirovaniia imidzha* [Formation of heuristic skills of students in the process of image modeling]. *Pedagogical Journal*, Vol. 6, Is. 6A. Pp. 375–383. [in Russian]
9. Kuleshova, G. M. (2009). *Soderzhanie i organizatsiia individual'noj dejatel'nosti uchashchysja v distantsionnom obuchenii* [Content and organization of individual activities of students in distance learning] (Abstract of Candidate of Sciences). Moscow, 2009. [in Russian]
10. Biletskyi, A. O. (1989). *Mifolohiia i mify antychnoho svitu* [Mythology and myths of the ancient world. (*Dictionary of ancient*). Mythology General editing A. A. Biletsky. Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian]
11. *Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language*. (2005). V. T. Busel. Kyiv: Irpin: Perun. [in Ukrainian]
12. *Aesthetics: Dictionary*. (1989) A. A. Beljaev and others Moscow: Politizdat, 1989. [in Russian]
13. *Etymological online dictionary of the Russian language* Maksa Fasmera. URL: <https://diclist.ru/slovar/fasmera/o/obraz.htm> [in Russian] (date of application: 15.03.2021)
14. *Internet-dictionary «Glagol»*. [Online]. URL: http://pervobraz.ru/slova/article_post/obraz [in Russian] (date of application: 15.03.2021)
15. Dziuba, M. M., Malevych, L. D. (2020). *Informatsiini tekhnolohii vykorystannia merezhevykh resursiv dlia formuvannia terminolohichnoi kompetentnosti studentiv nefilolohichnykh spetsialnostei* [Information technologies of using network resources for the formation of terminological competence of students of non-philological specialties]. *Information technologies and teaching aids*. №2. DOI:10.33407/itlt.v76i2.2603 [in Ukrainian]
16. Funtikova, O. O. (2015). *Metod pedahohichnoho slovnyka: zahalna kharakterystyka ta providni funktsii* [Method of pedagogical dictionary: general characteristics and leading functions]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. Vol. 40. Pp. 309–318. [in Ukrainian]
17. Pozdnyshev, Ye. V. (2019). *Sotsialno-psykholohichni osnovy formuvannia imidzhu subiektiv sportyvnoi diialnosti* [Socio-psychological bases of image formation of sports subjects]. *Dissertation of Doctor of Sciences, GS Institute of Psychology Kostyuk, Kyiv, 2019*. [in Ukrainian]
18. Baudrillard, Jean. (2004). *Simulacres et simulation*. Translated from Fr. V. Khovkhun. Kyiv: "Osnovy". [in Ukrainian]
19. Muratova, I. A. (2014). *Imidzh kak reprezentatsiia social'no-kul'turnykh otnoshenij* [Image as a representation of socio-cultural relations]. *Dissertation of the candidate of sciences, Tyumen*. [in Russian]
20. Sliusarenko, M. I. (2021). *Imidzh psykholoha yak faktor uspishnoi profesiinoi diialnosti*. [The image of a psychologist as a factor in successful professional activity] *The image of a modern teacher*, № 1, pp. 26–30. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-1\(196\)-26-30](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-1(196)-26-30) [in Ukrainian]

Стаття надійшла 01.04.2021.